

Le Monde

21 bis, RUE CLAUDE-BERNARD - 75242 PARIS CEDEX 05
Tél. : 01-42-17-20-00. Télécopieur : 01-42-17-21-21. Téléc. : 206 806 F
Tél. relations clientèle abonnés : 01-42-17-32-90
Internet : <http://www.lemonde.fr>

ÉDITORIAL

Et l'Europe va...

L'EUROPE avance souvent de façon paradoxale. C'est le cas aujourd'hui encore. Contrairement à l'humeur qui prévalait il y a un an, la confiance est désormais de mise quant à la capacité de l'Union à tenir le plus audacieux de ses paris, celui de la monnaie unique. Le projet le plus puissamment intégrateur que l'Europe communautaire ait conçu depuis son origine devrait donc voir le jour avant la fin du siècle et faire sentir sa dynamique non seulement à l'intérieur, mais sur la scène économique internationale. Or, au même moment, en ce jour où les ministres signent à Amsterdam un traité sur l'Union politique très insuffisant, les Quinze donnent d'eux-mêmes l'image d'une Europe morose, qui tergiverse, bute sur des dissensions d'apparence triviales ou dérisoires, qu'elles portent sur le budget communautaire ou la réforme des institutions pour accueillir les pays récemment rescapés du communisme.

Plus paradoxal encore : l'Europe ennue. Elle rebute même. Des voix tentent de s'élever, à contre-courant, pour appeler à la mobilisation populaire en faveur de l'Union politique, ou réclamer aux Quinze, au-delà du projet monétaire, une sorte de supplément d'âme. De cette inquiétude et de ce souci ont témoigné, dans nos éditions du 2 octobre, l'article commun signé par Raymond Barre et Jacques Delors ainsi que l'appel lancé par six députés européens, au nom d'un intergroupe baptisé « SOS-Europe ».

La construction européenne n'est pas un sujet mobilisateur en soi. Elle consiste le plus souvent

en une « cuisine » extrêmement complexe qui juxtapose aux difficultés des négociations multilatérales celles des débats politiques intérieurs aux Etats membres, le tout se soldant nécessairement par de savants compromis. L'Europe ne mobilise que si apparaissent clairement les bénéfices concrets que l'on peut en attendre. Ce fut le cas au début de cette décennie avec l'objectif du marché unique, ce le sera de nouveau avec celui de la monnaie, dès lors qu'il sera irréversiblement acquis. Quelles que soient ses querelles ponctuelles, l'Europe avance. Elle s'appête à faire bloc contre les coups de boutoir des Etats-Unis sur le plan commercial. Elle s'appête tant bien que mal à s'élargir à l'Est. Elle est en passe d'assimiler mieux que jamais la Grande-Bretagne, elle a confiance dans son grand projet monétaire. Bref, l'Europe va...

Mais pour le reste, de quel idéal, de quel rêve, de quel supplément d'âme l'Union pourrait-elle se prévaloir, dont ses Etats membres ne seraient pas porteurs ? La faille, ce n'est pas l'incapacité du moment à décider du nombre des commissaires à Bruxelles ou du montant des contributions au budget communautaire. C'est beaucoup plus l'impossibilité dans laquelle a été l'Europe ces dernières années de faire entendre une voix différente dans les affaires du monde, à commencer par les drames qui se jouaient à ses portes.

Cette faiblesse montre, s'il en était encore besoin, l'urgence nécessaire de fixer à une Europe bientôt unie par la monnaie une nouvelle ambition, politique et démocratique.

Και η Ευρώπη προχωρεί...

Η Ευρώπη συχνά προχωρεί με παράδοξο τρόπο. Αυτό συμβαίνει και πάλι σήμερα. Αντίθετα με τη διάθεση που επικρατούσε εδώ και ένα χρόνο, τώρα αμφισβητείται η ικανότητα της Ε.Ε. να κερδίσει το πιο τολμηρό από τα στοιχήματά της αυτό του ενιαίου νομίσματος.

Το πλέον ολοκληρωμένο πρόγραμμα που η Κοινοτική Ευρώπη εκπόνησε, από την ίδρυσή της, θα έπρεπε επιτέλους να δει το φως της ημέρας πριν το τέλος του αιώνα και να κάνει αισθητή τη δυναμική που όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά και στη διεθνή οικονομική σκηνή. Κι όμως την ίδια στιγμή, την ημέρα που οι Υπουργοί υπογράφουν στο Άμστερνταμ μία συνθήκη για την πολιτική ένωση, λίαν ανεπαρκή, οι δεκαπέντε δίνουν από μόνοι τους την εικόνα μιας Ευρώπης σκυθρωπής, που υπεκφεύγει, σκοντάφτει σε διαφωνίες, που φαίνονται χυδαίες ή γελοίες και εκφράζονται στον κοινοτικό προϋπολογισμό ή στη θεσμική μεταρρύθμιση προκειμένου να δεχθούν τις χώρες που πρόσφατα γλύτωσαν από τον κομμουνισμό.

Και ακόμη πιο παράδοξο: Η Ευρώπη ενοχλεί. Απωθεί μάλιστα. Φωνές διαμαρτυρίας προσπαθούν να ξεχωρίσουν, για να προκαλέσουν λαϊκή κινητοποίηση υπέρ της Πολιτικής Ένωσης, ή για να αποκτήσουν από τους 15, πέρα από το πλάνο της ν.Ε., ένα συμπλήρωμα ψυχής. Αυτή η ανησυχία και η έννοια επιβεβαιώνονται με κοινό άρθρο που δημοσιεύσαμε στις 2 Οκτωβρίου των R. Barre και J. Delors όπως και με την έκκληση που έκαναν οι 6 Ευρωβουλευτές μέσω μιας πολιτικής ομάδας με τίτλο "SOS Europe".

Η Ευρωπαϊκή οικοδόμηση δεν είναι ένα θέμα που κινητοποιεί τον κόσμο από μόνο του. Ως επί το πλείστον συνίσταται σ' ένα "μαγείρεμα" εξαιρετικά περίπλοκο που παραθέτει στις δυσκολίες των πολυμερών διαπραγματεύσεων εκείνες των εσωτερικών πολιτικών συζητήσεων στα Κ.Μ. καταλήγοντας απαραίτητως σε σοφούς συμβιβασμούς.

Η Ευρώπη δεν κινητοποιείται παρά μόνο όταν είναι ορατά, καθαρά τα συγκεκριμένα οφέλη που μπορεί κανείς να περιμένει.

Αυτό συνέβη στην αρχή αυτής της δεκαετίας όπου ο στόχος ήταν η ενιαία αγορά. Αυτό θα συμβεί και πάλι με την νομισματική ένωση από τη στιγμή που θα θεωρηθεί "κεκτημένο", μη αναστρέψιμο. ^{του} Οποίες κι αν είναι οι διαφορές στα σημεία, η Ευρώπη προχωρεί. ^{να γίνει μετωπίσει} Ετοιμάζεται να κάνει μετωπίσει ^{ως επιλογές} ενάντια στις επιπλήξεις των ΗΠΑ για το εμπορικό πλάνο.

Ετοιμάζεται "κουτσά-στραβά" να διευρυνθεί προς ανατολάς. Είναι σε καλό δρόμο για να αφομοιώσει καλύτερα παρά ποτέ τη Μεγάλη Βρετανία, κ' εμπιστεύεται το μεγάλο της σχέδιο για τη νομισματική ένωση. ^{είναι ορίων} Εν ολίγοις η Ευρώπη εξελίσσεται... Αλλά κατά τα λοιπά ^{θα γίνει} ποιόν δυναμισμό, ποιο όνειρο, ποιο συμπλήρωμα της ψυχής θα μπορούσε να ισχυριθεί η Ε.Ε. ότι τα Κ.Μ. της δεν θα ήταν φορείς.

Αποτυχία δεν είναι η ανικανότητα της στιγμής για την απόφαση ^{να αποφασισθεί} που ορίζει τον αριθμό των επιτροπών στις Βρυξέλλες ή το ποσόν των εισφορών στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Είναι πολύ περισσότερο η αδυναμία, στην οποία βρέθηκε τα τελευταία χρόνια η Ευρώπη να υψώσει μια φωνή διαφορετική για τα παγκόσμια ζητήματα αρχίζοντας από τα δράματα που παιζόντουσαν στην πόρτα της.

Αυτή η αδυναμία δείχνει ^{για τον σκοπό} αν ακόμη χρειάζεται την επείγουσα ανάγκη να γεννηθεί σε μια Ευρώπη που σύντομα θα ενωθεί με την νομισματική ^{να γίνει} μονάδα, μια νέα φιλοδοξία πολιτική και δημοκρατική. ^{να γίνει}